

Politika

Norvēģijas valsts iekārta ir konstitucionāla monarhija. Izpildvaru īsteno karaļa padome, kuras vadītājs ir Norvēģijas premjerministrs. Likumdošanas varu īsteno gan valdība, gan Norvēģijas parlaments jeb Stūrtings. Tiesu vara ir neatkarīga no izpildvaras un likumdevēja.

1814. gadā pieņemtā konstitūcija paredzēja absolūtas monarhijas vietā izveidot konstitucionālu monarhiju. Tā arī piešķīra izpildvaru Norvēģijas karalim, tomēr vienmēr tās faktiskā īstenotāja bijusi Valsts padome karaļa vārdā. Karalis ir Norvēģijas baznīcas augstākais aizbildnis, Norvēģijas Svētā Olava ordeņa lielmestrs un Norvēģijas Bruņoto spēku virspavēlnieks.

Izpildvara

Valsts padome ir augstākā izpildvaras institūcija Norvēģijā, kas iesniedz likumprojektus un budžeta projektu apstiprināšanai Norvēģijas parlamentā, kā arī īsteno pieņemtos lēmumus. Karalis uztic valdošai partijai valdības vai koalīcijas izveidošanu. Norvēģijas parlaments apstiprina Valsts padomi, kuru vada Ministru prezidents.

Valdības sēdēs pieņemtos lēmumus apstiprina valdība, formāli arī karalis. Visus karaļa dekrētus paraksta karalis un apstiprina Ministru prezidents.

Katrs ministrs ir savas jomas politiskais līderis un viņam ir politiskie padomnieki un valsts sekretāri, kuru amats līdzinās ministra vietnieka amatam.

Norvēģijā ir šādas ministrijas:

- Finanšu ministrija
- Vietējās pārvaldes un reģionālās attīstības ministrija
- Ārlietu ministrija
- Aizsardzības ministrija
- Vides ministrija
- Naftas un enerģētikas ministrija
- Sadarbības attīstības ministrija
- Tirdzniecības un rūpniecības ministrija
- Transporta un komunikāciju ministrija
- Izglītības un zinātnes ministrija
- Darba un sociālo lietu ministrija
- Tieslietu ministrija
- Bērnu un līdztiesības ministrija
- Kultūras un reliģisko jautājumu ministrija
- Veselības aprūpes ministrija
- Valdības administrācijas un reformu ministrija
- Lauksaimniecības un pārtikas ministrija
- Zivsaimniecības un piekrastes lietu ministrija

Likumdošanas vara

Norvēģijas parlaments sastāv no 169 vēlētiem deputātiem, kas pārstāv 19 filkes (pašvaldības). Parlamenta vēlēšanas notiek reizi četros gados. Konstitūcija neparedz parlamenta atļaišanu vēlēšanu starplaikā. No parlamenta lēmumiem atkarīgs Norvēģijas valdības sastāvs, kā arī kāda jautājuma izlemšana referendumā.

Parlamenta galvenie uzdevumi:

- pieņemt jaunus likumus, veikt tajos labojumus un pasludināt tos par spēkā neesošiem;
- apstiprināt valsts budžetu;
- uzraudzīt valdības un valsts pārvaldes darbu;
- apstiprināt darba plānus un vadlīnijas, izskatīt valsts iekšpolitikas un ārpolitikas jautājumus.

Pilsoņi piedalās politiskajos procesos, gan vēlot parlamentu, gan darbojoties sabiedriskajās organizācijās. Aptuveni 70% pieaugušo darbojas vismaz vienā organizācijā.

Iedzīvotāju vēlēšanu aktivitāte vidēji ir 80%. Vēlēšanu tiesības vīriešiem piešķirtas 1898. gadā, bet sievietēm - 1913. gadā. Vēlēšanās var piedalīties Norvēģijas pilsoņi no 18 gadu vecuma.

Tiesu vara

Norvēģijas tiesu sistēmu veido Augstākā tiesa (*Høyesterett*) ar 18 pastāvīgiem tiesnešiem un prezidentu. Otrās instances tiesas ir apelācijas tiesas, pirmās instances tiesas ir pilsētu, rajonu un izlīguma tiesas. Tieslietu ministrs izvirza kandidātus tiesneša amatam, kurus apstiprina karalis. Karalistes Augstā tiesa izskata impīčmenta gadījumus pret valdības, parlamenta vai Augstākās tiesas pārstāvjiem.

Administratīvais iedalījums

Norvēģija administratīvi iedalās 19 filkēs. Tās ir Finnmarka, Trumse, Nūrlanne, Nūrtrendelāga, Mēre un Rumsdāle, Sērtrendelāga, Hēdmarka, Oplanne, Sogna un Fjūrane, Hordalanne, Buskeruda, Oslo, Ākešhusa, Estfolla, Vestfolla, Tēlemarka, Eustagdere, Vestagdere, Rūgalanne.